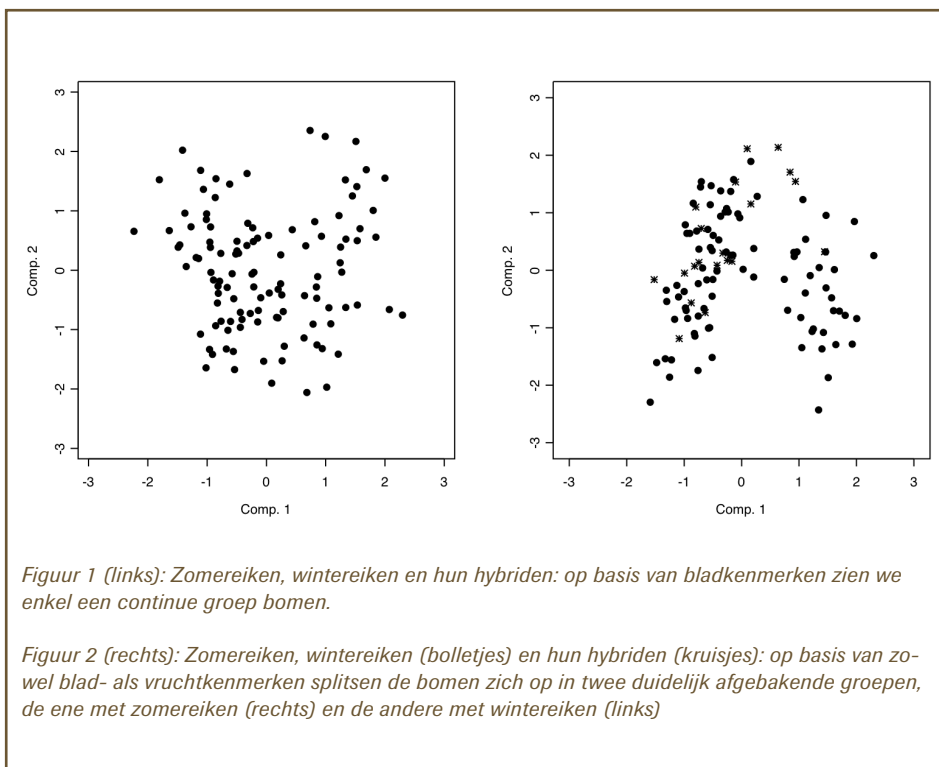

Hybridisatie bij inheemse eiken

Soorten die van nature voorkomen op dezelfde groeiplaatsen noemen we sympatrisch (sym: hetzelfde, patri: vaderland). Voorbeelden zijn zomereik en wintereik die spontaan op dezelfde plaats kunnen groeien. Beide soorten vormen daar dan ook nog eens vruchtbare hybriden. Het lijkt een paradox: al eeuwenlang kruisen ze spontaan met elkaar, maar waarom zijn ze niet geëvolueerd tot één en dezelfde soort?

In hybridecomplexen kunnen we oudersoorten onderscheiden met welbepaalde kenmerken, en in de zone ertussen alle mogelijke overgangsvormen. Is dit bij zomer- en wintereik ook zo? We hebben in Vlaanderen nog enkele unieke groeiplekken met autochtone eiken in de Limburgse Kempen, al dan niet op landduinen, waar wintereik en zomereik samen voorkomen, inclusief de hybride tussen beide.

Waar internationale onderzoekers telkens slechts de morfologie van de bladeren bestuderen, hebben wij zowel de bladeren als vruchten (eikels) onder de loep genomen. Als we enkel de bladkenmerken bekijken zien we een continue groep eiken (figuur 1) en zou je kunnen besluiten dat er geen onderscheiden zomer- of wintereiken meer zijn. Maar als we blad- en vruchtkenmerken samen nemen dan krijgen we twee duidelijke groepen: één met de zomereiken en één met de wintereiken (figuur 2). Hybriden, afgebakend volgens blad- en vruchtsteellengtes, zoals beschreven in flora's, bevinden zich aan de rand waar deze groepen elkaar raken, maar ook binnenin (kruisjes in figuur 2). Bij de hybriden is het aantal niet volgroeide eikels per vruchtsteel gemiddeld hoger en het kiempercentage in een eenvoudige kiemproef ligt gemiddeld iets lager in vergelijking met de oudersoorten. Deze aanwijzingen kunnen mee verklaren waarom dit eikencomplex niet geëvolueerd is tot één soort.

Figuur 1 (links): Zomereiken, wintereiken en hun hybriden: op basis van bladkenmerken zien we enkel een continue groep bomen.

Figuur 2 (rechts): Zomereiken, wintereiken (bolletjes) en hun hybriden (kruisjes): op basis van zowel blad- als vruchtkenmerken splitsen de bomen zich op in twee duidelijk afgebakende groepen, de ene met zomereiken (rechts) en de andere met wintereiken (links)

Online tool visualiseert verspreiding Belgische vaatplanten

Het Belgisch Biodiversiteitsplatform heeft in samenwerking met het INBO, de Nationale Plantentuin en de Floristische Werkgroepen (Flo.Wer) een website (<http://projects.biodiversity.be/ifbl>) gemaakt die verspreidingsgegevens van gevonden plantensoorten per kilometerhok visualiseert.

 IFBL data portal · Explore Flora Checklists of Belgium

Het gaat om de IFBL-kilometerhokken van het Instituut voor de Floristiek van België en Luxemburg. Op dit regelmatig geüpdatete IFBL-dataportal worden meer dan 23 000 checklists van vaatplanten uit België samengebracht. Surfers kunnen er meer dan 2.5 miljoen waarnemingen van meer dan 2800 soorten terugvinden. De gegevens in het portaal zijn afkomstig van twee door het Biodiversiteitsplatform gesponsorde digitalisatieprojecten (IFBL1 & IFBL2) en van Florabank1, de INBO-databank van de distributie van wilde flora in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze website is zeer bruikbaar voor de analyse en het visualiseren van botanische data in opeenvolgende perioden of om een overzicht te krijgen van de soortensamenstelling van een bepaald gebied.

De Florabank1-databank is beschreven in een "datapaper" in het open access tijdschrift *Phytokeys*, in samenwerking met de Global Biodiversity Information Facility (GBIF). Deze datapaper is de derde die er ooit werd gepubliceerd in het kader van de Pensoft-GBIF samenwerking. Een datapaper maakt het mogelijk om databanken op een academische manier te citeren. Datapers moedigen ook anderen aan om data te hergebruiken in toekomstige studies, maar ook om feedback te geven en te wijzen op eventuele onduidelijkheden en fouten. Een datapaper combineert het statische onveranderlijke karakter van een wetenschappelijke publicatie met de dynamische structuur van een continu geüpdatete databank.

Dimitri Brosens, dimitri.brosens@inbo.be
Wouter Van Landuyt, wouter.vanlanduyt@inbo.be